

Ervaringen van de 'Proeftuinen, wonen met autisme'

Onderwerp; Samenwerkingspartners + overeenkomsten

Algemeen beeld

De projecten zoeken samenwerking met een woningcorporatie, verschillende afdelingen van een gemeente, een wethouder, politieke partijen, een zorginstelling, of een organisatie die hen kan begeleiden bij het proces. Andere belangrijke partners voor de ontwikkeling van een project zijn: de regionale afdeling van de NVA en een welzijnsinstelling.

Vaak is voor veel samenwerkingspartijen de ontwikkeling van een kleinschalig woonproject nieuw. Daardoor is het ontwikkelingsproces een traject van 'samen leren'. Het bevordert de samenwerking als alle partijen zich dat realiseren. Voor de initiatiefgroep is het belangrijk zelf de 'gang' in het project te houden en partijen steeds weer te herinneren aan gemaakte afspraken.

Over het algemeen verloopt de samenwerking tussen de verschillende partijen goed. Initiatiefnemers waarderen het als de besprekingen een informeel karakter hebben en de groep zoveel mogelijk betrokken wordt bij alle onderdelen van het proces en ook bij de besprekingen met de architect.

De meest optimale samenwerking vindt plaats als er geen grote tijdsdruk is en de oplevering van het project pas over enkele jaren plaatsvindt. Het geeft rust en er is alle tijd om alle onderdelen van het ontwikkelingsproces uit te werken. Hierdoor is er ook voldoende tijd voor het bindingsproces tussen de ouders en tussen de jongeren.

In de provincies waar MEE een actieve rol speelt in de ontwikkeling van particuliere woonzorgprojecten, is de MEE-consulent vaak vanaf het begin en gedurende het gehele ontwikkelingsproces betrokken bij het project.

Er is een aantal redenen, waardoor een ontwikkelingsproces kan vertragen. Eén project had te maken met een gemeente, die steeds weer met nieuwe eisen kwam en nieuwe onderzoeken die moesten worden gedaan. Dit werkte zeer vertragend in het hele proces.

Ook kan het samenwerkingsproces verstoord en vertraagd worden door personeelwisselingen bij de samenwerkingspartners en een nieuwe contactpersoon die zich moet inwerken.

Informatie wordt bij een personeelwisseling vaak niet goed overgedragen binnen een organisatie en dit werkt vertragend, zeker als je dat als project niet weet.

Vertraging of verstoring van het proces kan ook veroorzaakt worden door gemeenteraadsverkiezingen en een daaropvolgende wisseling van een wethouder.

Sommige gemeenten zijn wat terughoudend, om mee te werken aan de ontwikkeling van een project, omdat zij zich zorgen maken over de extra aanspraken die voor de begeleiding op het Wmo-budget gedaan kunnen worden. Dit is zeker het geval als er ook jongeren vanuit andere gemeenten in het project gaan wonen.

Een corporatie gaf aan dat het samenwerken met een particulier initiatief anders is dan met een zorginstelling, omdat deze laatste partij vaak duidelijker voor ogen heeft wat ze wil. De medewerker van de woningcorporatie voegde daaraan toe; 'Het mooie van het werken met een particuliere groep is dat je samen een zoektocht aflegt, waar beide partijen van leren.'

Een aantal projecten heeft inspraak gehad bij de keuze van de architect, maar meestal kiezen woningcorporaties zelf een architect, waarmee ze goede ervaringen hebben. Ondanks het feit dat de initiatiefnemers meestal geen invloed hebben op de keuze van een architect, geven zij aan het zeer te waarderen als zij op een open en transparante manier betrokken worden door de woningcorporatie en de architect bij het ontwerpproces. Sommige corporaties lopen iets te hard van stapel en benaderen de jongeren als individuele huurders, zich niet realiserend dat de jongeren niet voor niets in een woonproject gaan wonen en er een stichting is opgericht om hun belangen te vertegenwoordigen. Dit veroorzaakt soms een onduidelijke communicatie tussen de corporatie, de stichting en de jongeren.

Zorg- en dienstverlening

Welke zorginstelling betrokken wordt bij een particulier initiatief, wordt meestal bepaald na een aanbestedingsprocedure. Een belangrijke afweging bij de keuze van de zorgaanbieder is of deze een zelfde visie op begeleiding heeft. Andere afwegingen zijn: kennis van autisme, de begeleidingsstijl, de manier waarop de begeleiders gecoacht worden, een goed opleidingstraject voor de medewerkers en de criteria voor de aanname van begeleiders. Ook het feit dat de stichting kan participeren in de aanname van het personeel is belangrijk. Daarnaast wordt vaak het percentage van de overheadkosten meegewogen. Om een goede vergelijking te kunnen maken van de verschillende overheadpercentages is het belangrijk dat een zorgaanbieder een gespecificeerd overzicht maakt van wat er geleverd wordt voor de overheadkosten.

In veel gevallen kiest een project voor een zorginstelling, die al in de lokale omgeving werkzaam is en daarmee een bestaand netwerk heeft, waarvan het project ook gebruik kan maken.

Ook de mogelijkheid voor een bewoner om zijn eigen persoonlijk begeleider mee te kunnen nemen, wordt vaak meegenomen in de onderhandeling. In de praktijk ligt de coördinatie voor de zorg meestal in handen van de gecontracteerde zorgaanbieder. Maar een persoonlijke begeleider, die niet werkzaam is bij de gecontracteerde zorgaanbieder kan middels een detacheringovereenkomst toch blijven werken voor de betreffende persoon.

De meeste projecten geven er de voorkeur aan om de zorg via PGB-financiering in te kopen. Daarom is een belangrijk onderhandelingspunt of de zorgaanbieder PGB-zorg kan leveren. Voor de jongeren die geen indicatie voor verblijf hebben, moet met de gemeente worden overlegd wat de veranderingen in de zorgfinanciering (AWBZ naar Wmo) betekenen. Het kan belangrijk zijn deze gesprekken samen met de zorgaanbieder te voeren, omdat deze vaak al contacten of contracten heeft met de gemeente. Er zijn ook gemeenten die bereid zijn PGB-begeleiding te leveren via de Wmo

Het is belangrijk om in een vroeg stadium de gemeente en het zorgkantoor te informeren over de ontwikkeling van het project. Dit i.v.m. zorgindicaties, een aanvraag bij de Wmo, en het aanvragen van huurtoeslag.

Voorbeeld van een aanbestedingsprocedure voor de selectie van een zorgorganisatie

Er is in eerste instantie aan 7 zorginstellingen gevraagd een zorgverleningsplan te leveren. Het selectieproces verliep trapsgewijs, namelijk van 7 naar 5 aanbieders en van 5 naar 3. Voor de definitieve keuze uit de laatste drie is een speciale ledenbijeenkomst georganiseerd waarin de drie zorgaanbieders zichzelf presenteerden. Aan de hand van de bevindingen, stelden de leden van de begeleidingscommissie een voorstel op voor het bestuur, waarna het bestuur een besluit nam.

In de onderhandelingen met de zorginstellingen en het uiteindelijke besluit is expliciet aangegeven dat bewoners en hun ouders invloed hebben op de aanname van de begeleiders.

Ook zijn er afspraken gemaakt over de Persoonlijk Ontwikkelings Plannen of zorgplannen. Iedere bewoner zal een vaste persoonlijke begeleider hebben. Afspraken over de toetsing van de zorgkwaliteit aan de zorgvisie van het project worden in een later stadium uitgewerkt.

Tips vanuit de projecten:

- *Door een zorgvuldige selectieprocedure voor de keuze van zorginstelling te volgen, waarbij de ouders en bewoners een rol hebben, is de betrokkenheid groot en groeit de gedachte dat het wooninitiatief ook daadwerkelijke vormen gaat aannemen;*
- *Spreek met een zorginstelling af wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft bij gebeurtenissen die ingrijpend kunnen zijn voor alle bewoners, zoals psychiatrische problematiek;*
- *Als er problemen zijn met een bewoner, bijvoorbeeld iemand die overlast veroorzaakt is het van belang als stichting zelf een dossier op te bouwen. Als het ooit tot uithuisplaatsing zou komen sta je sterker, zeker als iemand een individueel huurcontract heeft met de corporatie;*
- *Neem in het huishoudelijk reglement een artikel op over alcohol en drugsgebruik;*
- *Ga als wooninitiatief samen met de zorginstelling naar de gemeente om te overleggen wat de veranderingen in de zorgfinanciering (AWBZ naar Wmo) voor het project gaan betekenen.*

Voor een woningcorporatie is het feit dat er een zorginstelling betrokken is bij het project vaak cruciaal voor het vertrouwen in de groep initiatiefnemers. Mede daardoor neemt een woningcorporatie het besluit om verder te gaan.

Voor de gemeente is het belangrijk dat er een financieel haalbaar plan is, wat ook past in de visie en het beleid van de gemeente. Als aan beide voorwaarden lijkt te worden voldaan, is de gemeente bereid het plan te ondersteunen.

Het is ook belangrijk te onderzoeken of er meer groepen initiatiefnemers zijn in de omgeving, die een soortgelijk woonproject willen ontwikkelen. Soms is het mogelijk, mits er een gelijkgestemde visie is, verder samen op te trekken. Eén project kwam gedurende de ontwikkeling in contact met een andere initiatiefgroep. Beide groepen hadden documenten ontwikkeld, die qua inhoud vrijwel overeenkwamen. Nadat besloten werd samen verder te gaan, zijn de besturen in elkaar geschoven en werden de netwerkcontacten verbreed.

Het is belangrijk van alle overleggen met samenwerkingspartners een verslag te maken, waarin in ieder geval de afspraken zijn opgenomen. Op een later moment worden de gemaakte afspraken vastgelegd in overeenkomsten.

Overeenkomsten

De samenwerking tussen een project en de woningcorporatie vindt in het begin vaak op basis van vertrouwen plaats. Pas als duidelijk wordt dat de partijen met elkaar gaan samenwerken wordt een intentieverklaring getekend.

Als de bouwplannen definitieve vormen gaan aannemen of het definitieve ontwerp (DO) klaar is, worden de samenwerking en de gemaakte afspraken in een samenwerkingsovereenkomst (SOK) vastgelegd.

De intentieverklaring heeft een vrijblijvend karakter, de samenwerkingsovereenkomst is bindend. Soms wordt zelfs een meer-partijen intentieovereenkomst gesloten voor de ontwikkeling van het project (stichting, woningcorporatie, MEE, zorginstelling, gemeente).

Als het project is gerealiseerd en er gehuurd gaat worden, wordt voor de samenwerking tussen de corporatie en de stichting van een project vaak een raamovereenkomst opgesteld, waarin o.a. is opgenomen wat de inbreng van het project is bij leegstand, wie verantwoordelijk is voor de gemeenschappelijke ruimten (schoonmaak, stoffering en inrichting van de gemeenschappelijke ruimte) en wie verantwoordelijk is voor de tuin (aanleg en onderhoud). Daarnaast worden in de meeste gevallen individuele huurcontracten afgesloten tussen de bewoners en de corporatie.

Het is zaak goed uit te zoeken en te overdenken, wie er gaat huren. Met individuele huurcontracten tussen bewoners en de corporatie en een raamovereenkomst tussen project en corporatie om overstijgende zaken, zoals leegstand, onderhoud etc. te regelen behouden bewoners en de stichting zoveel mogelijk regie. Toch kiezen sommige projecten er voor dat de zorginstelling het gebouw huurt van de corporatie en er een gebruikersovereenkomst wordt afgesloten tussen het project en de zorginstelling.

Met de zorginstelling worden naast individuele zorgovereenkomsten ook de afspraken over de samenwerking tussen het project en de zorginstelling vastgelegd in een raamovereenkomst.

Tips vanuit de projecten:

- *Een goed en groot netwerk is belangrijk. Zoek naar mensen en organisaties die iets voor het project kunnen betekenen en houdt deze contacten warm;*
- *Overweeg zorgvuldig op welk moment je als initiatiefgroep naar partijen toegaat. Als je contact opneemt met bijvoorbeeld een gemeente of een woningcorporatie, als er nog geen concreet plan en weinig kennis is, kan het oordeel zijn dat de groep niet goed voorbereid is en het project daarom niet levensvatbaar is. Het kost veel moeite om dit beeld te wijzigen. Als je te laat contact zoekt met partijen kan het zijn dat al gemaakte afspraken of tekeningen bijgesteld moeten worden;*
- *Zoek bij de partijen waarmee je wilt samenwerken mensen die bevlogen zijn en hart hebben voor een dergelijk project. Welke functie ze hebben is minder belangrijk. Iemand die in de uitvoering werkt en een voorvechtersrol op zich wil nemen kan soms meer betekenen voor het project dan iemand met een hoge functie binnen de organisatie. Wel is het belangrijk dat iemand dingen voor elkaar kan krijgen binnen zijn organisatie en besluiten kan forceren;*
- *Zorg voor vaste contactpersonen bij de samenwerkingspartners en binnen het bestuur van de stichting, die met elkaar communiceren;*
- *Probeer z.s.m. meerdere mensen van één organisatie te betrekken bij het project, zodat als iemand weggaat er geen gat valt;*
- *Bij wisseling van een contactpersoon bij een samenwerkingspartij is het raadzaam te checken of de overdracht goed is verlopen en de nieuwe contactpersoon over alle informatie beschikt;*
- *Woningcorporaties zien een wooninitiatief eerder als serieuze partij als er een zorgaanbieder bij het project betrokken is;*
- *Weet dat de gemeente het soms prettiger vindt door een groep burgers met een serieus initiatief benaderd te worden dan door een woningcorporatie.*
- *Als initiatiefnemer kun je de partijen bij elkaar brengen. De competenties van iedere partij zijn belangrijk en waardeer deze. Werk samen en blijf bij je leest. Daarmee wordt je gezamenlijk krachtig;*

- *Besef dat je als initiatiefgroep weliswaar geen geld hebt, maar wel opkomt voor een groep mensen, die ondersteuning nodig heeft en een volwaardig leven wil hebben. Besef ook dat maatschappelijke organisaties en de gemeente mede verantwoordelijk zijn om dit te bewerkstelligen. Stel je als groep niet onderdanig op. Je hebt iets te bieden en kunt samen naar oplossingen zoeken. Dit bevordert een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie;*
- *Een gemeente, die veel regionale voorzieningen heeft en die groot genoeg is om iets te kunnen ontwikkelen, maar ook klein genoeg is om veel persoonlijke contacten te hebben met burgers, bevordert de ontwikkeling. Ook de samenwerking met een corporatie die niet al te groot is, (communicatie over veel schijven) en ook niet te klein (weinig ontwikkelmogelijkheden), heeft grote voordelen;*
- *Zorg voor goed verzorgd informatiemateriaal en visitekaartjes bij een eerste overleg met een samenwerkingspartner;*
- *Zorg dat de contactpersonen van de samenwerkingspartners voorlichting krijgen over wat autisme is. Het liefst door iemand met autisme zelf;*
- *Het is belangrijk zelf steeds weer contact met de partijen, waarmee je wilt samenwerken op te nemen en afspraken te maken. Afwachten tot zij weer contact opnemen (ondanks gedane beloften) vertraagt het proces;*
- *Het is belangrijk dat de initiatiefnemers die de onderhandelingen met partners doen, in de gesprekken emotionele afstand kunnen nemen van hun eigen kind;*
- *Als de samenwerking in een groep moeizaam verloopt, is het raadzaam een bijeenkomst (of meerdere) te organiseren met een onafhankelijke procesbegeleider, om gezamenlijk te onderzoeken welke verschillen in werkwijze of visie bestaan en of deze oplosbaar zijn.*

Tips t.a.v. overeenkomsten:

- *Zorg dat je in een overeenkomst met een woningcorporatie en de zorginstelling vastlegt, wie stappen onderneemt als een bewoner niet te tolereren gedrag vertoont. Voorkom dat een corporatie gaat procederen om een bewoner uit te zetten;*
- *Leg in een begeleidingsplan (en bij iedere update) vast dat een bewoner akkoord gaat met de inhoud van het plan.*
- *Zorg dat alle overeenkomsten op elkaar afgestemd zijn en met elkaar samenhangen.*

Zie ook:

- Documenten op de kennisbank, onder het kopje;
  - *Samenwerkingsovereenkomsten*